Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Van toeschouwer naar speler

Een krachtige raad in netwerksamenwerking

Een overkoepelende notitie naar aanleiding van het startonderzoek naar de lokale uitwerking in vier focusgebieden van de rol en positie van de raad in beleid, financiën en governance van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

Lees verder ›

Rekenkamer Arnhem

Gemeente Heerlen Rekenkamer

Rekenkamer Groningen

Rekenkamer Lelystad

Inleiding

De rekenkamers van Arnhem, Groningen, Heerlen en Lelystad hebben in samenwerking binnen de eigen gemeente onderzoek gedaan naar de lokale uitwerking van de rol en positie van de raad in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dit document bundelt de bevindingen van deze onderzoeken en biedt een vergelijking op verschillende aspecten. Deze vergelijking biedt de gemeenteraden de kans om van elkaar leren.

Lees verder >

Nationaal Programma Heerlen Noord

samen LELYSTAD OOST

NATIONAAL PROGRAMMA ARNHEM OOST

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Groningen-Noord

Stand van zaken

Aan de hand van vier rollen van de raad is gekeken naar de stand van zaken binnen de vier gemeenten wat betreft de taken en positie van de raad bij de start van het NPLV.

Lees verder ›

Kaderstellende rol

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Onderschrijving doel nationale programma	Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.	Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.	Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.	Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.
Vertaling doel naar lokale situatie	Heerlen streeft ernaar om in één generatie in Heerlen-Noord op het Nederlands gemiddelde niveau te komen, voor een aantal indicatoren op de betrokken leefgebieden. Het programma betreft 2/3 van de inwoners van de gemeente.	Lelystad streeft ernaar om tegen 2040 de wijken in Lelystad Oost op het niveau te brengen van een gemiddelde G40-gemeente (dit kader komt uit het plan IGLO, voorloper SLO, en niet uit het gebiedsplan). Het programma betreft ongeveer 1/2 van de inwoners van de gemeente.	Het Nationaal Programma Arnhem-Oost heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken langjarig aan te pakken. Het programma betreft ongeveer 1/3 van de inwoners van de gemeente.	De Maatschappelijke Coalitie Groningen-Noord heeft als doel om Groningen-Noord binnen één generatie (20 jaar) op het gemiddelde niveau van stedelijk Groningen te krijgen. Het programma betreft ongeveer 1/4 van de inwoners van de gemeente.
Kaders NPLV (nieuw of bestaand)	Kaders zijn door de raad vastgesteld en bouwen voort op voortzetting van het Krachtwijken-beleid, wijkontwikkelingsplannen met de woningbouwcorporaties en tal van kleinschalige lokale initiatieven.	Het programma IGLO, de voorganger van Samen Lelystad Oost, is door de Lelystadse raad besproken, behandeld en goedgekeurd. Het gebiedsplan Samen Lelystad Oost is door de Alliantie vastgesteld. Dit vormt het kader voor het NPLV.	Er zijn hernieuwde kaders vastgesteld door de raad, maar deze bouwen wel voort op bestaand achterstandenbeleid.	Het college heeft gesteld dat het NPLV Groningen-Noord past binnen wijkvernieuwing 3.0. De raad heeft geen nieuwe kaders vastgesteld.

Kaderstellende rol (vervolg)

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Betrokkenheid raad bij totstandkoming gebiedsplan	Routekaart Heerlen-Noord is gepubliceerd en gepresenteerd aan de raad. De raad is hiermee akkoord gegaan met als uitgangspunten de ambitie, de leidende principes en de vijf leefgebieden.	Gebiedsplan is gepubliceerd en ter kennisneming toegezonden aan de Lelystadse raad. De Lelystadse raad heeft het gebiedsplan verder niet inhoudelijk behandeld of besproken.	Gebiedsplan is gepubliceerd en gepresenteerd aan de raad. Daarnaast is er een informatiesessie georganiseerd voor raadsleden over het gebiedsplan.	Gebiedsplan is gepubliceerd en gepresenteerd aan de raad.
Positie programmabureau en -directeur	Het programmabureau is bewust los van de gemeente gepositioneerd. Via de alliantie brengt de gemeente haar beleid in. Men onderzoekt de mogelijkheden van een zelfstandige juridische status. Werknemers programmabureau zijn in dienst van de gemeente.	De programmadirecteur van 'Samen Lelystad Oost' opereert zelfstandig, zonder directe aansturing door de gemeente. Hoewel het programmabureau geen onafhankelijke juridische status heeft, functioneert het als een zelfstandig orgaan.	Het programmabureau valt nu nog onder de gemeente, maar bedoeling is dat dit zelfstandig wordt. De programmadirecteur zal daarmee ook onafhankelijker worden.	Er is inmiddels door de gemeente Groningen namens de Maatschappelijke Coalitie een programmadirecteur NPLV Groningen-Noord aangetrokken die voor de Maatschappelijke Coalitie werkt.
Connectie uitvoering NPLV en gemeentelijk beleid	Heerlen-Noord betreft tweederde van de inwoners. De extra inspanning voor Heerlen-Noord is als aanvulling op het reeds gevoerde beleid. Ontwikkelingen in Noord worden vaak later ook ingezet in de rest van Heerlen. Sommige extra voorzieningen zijn in feite stedelijke voorzieningen.	Het programma Samen Lelystad Oost is pragmatisch ingestoken en is vooral gekoppeld aan rijksgefinancierde maatregelen. Deze indirecte aansluiting op gemeentelijk beleid maakt de koppeling met de bredere ontwikkelingsstrategie moeilijk inzichtelijk (te maken) voor de raad.	Het NPAO raakt een groot deel van de Arnhemse beleidsprogramma's. Er is een start gemaakt met het Arnhem-Oost programma specifiek meenemen in de overwegingen bij gemeentelijk beleid op alle beleidsterreinen.	Groningen-Noord wordt al een aantal jaren in gemeentelijk beleid meegenomen (Regio Deal Groningen Noord) en krijgt sinds het collegeakkoord 2022 expliciet aandacht: in al het beleid gaat een plus naar dit focusgebied.

Controlerende rol

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Schriftelijke informatievoorziening	Twee keer per jaar een inhoudelijke en financiële rapportage aan het alliantie-bestuur, welke de raad ontvangt.	De verantwoordingsinformatie aan de gemeenteraad over het programma Samen Lelystad Oost is momenteel beperkt en heeft nog niet de structuur die nodig is om de raad optimaal te informeren.	Twee keer per jaar een inhoudelijke en financiële voortgangsrapportage.	Er wordt tweejaarlijks inhoudelijk en jaarlijks financieel gerapporteerd over wijkvernieuwing, nog niet specifiek over NPLV Groningen-Noord. Raad en college gaan op korte termijn met elkaar in gesprek over de informatievoorziening over het NPLV Groningen-Noord aan de raad.
Mondelinge informatievoorziening	Insteek is informatieavond over de rapportage met de programmadirecteur, maar nog in ontwikkeling. Er is een klankbord-groep van raadsleden ingesteld.	Op dit moment wordt de gemeenteraad van Lelystad mondeling geïnformeerd over het programma Samen Lelystad Oost, voornamelijk via incidentele informatiesessies en presentaties. Deze sessies worden (meestal) georganiseerd op verzoek van de raad.	Het college is voornemens om inhoudelijke bespreekmomenten te organiseren met zowel college als andere focusgebieden. Het programmabureau is voornemens de gemeenteraad uit te nodigen voor werkbezoeken; hiervoor wordt een activiteiten-kalender opgesteld.	Er zijn rondom wijkvernieuwing en het NPLV een expertmeeting en gesprekken tussen raad en bewoners georganiseerd. De raad heeft de agendacommissie gevraagd jaarlijks een beeldvormende sessie te organiseren over het NPLV Groningen-Noord, gericht op resultaten, wenselijkheid, opvolging en de rol van inwoners en gemeente.
Stand van zaken vormgeving monitoringssystematiek	Monitoring van doelen en interventies is geoperationaliseerd; samen-werking met kennisinstituten.	De systematiek voor het volgen van de voortgang van ‘Samen Lelystad Oost’ is nog niet volledig uitgewerkt en de raad krijgt hierover beperkte informatie. Momenteel wordt gewerkt aan een monitoringssysteem dat zowel lokaal als in samenhang met landelijke structuren zal functioneren.	De monitoring vindt plaats op niveau van het complete programma, per programmalijn en op het niveau van acties en activiteiten. Dit gebeurt middels een set van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren. Echter, de raad is hier nog niet actief bij betrokken.	Monitoring in algemene zin met acht thema’s met elk drie indicatoren o.b.v. reeds bestaand tweejaarlijks onderzoek en enquêtes. In gebiedsplan genoemd monitoringsplan is in ontwikkeling.

Kaderstellende en controlerende rol voor de financiën

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Voorleggen van raadsvoorstellen voor NPLV-acties	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.
Link met NPLV in andere raadsvoorstellen	In de raadsvoorstellen wordt er regelmatig een verband gelegd met het NPHN, vooral in context van preventie met gezag, stedelijke ontwikkeling en sociale verbetering.	De koppeling met Samen Lelystad Oost wordt niet altijd expliciet gemaakt in andere (raads)voorstellen die mogelijk ook een verband hebben met of invloed hebben op het programma, wat de samenhang minder zichtbaar maakt voor de raad.	Er zijn raadsvoorstellen waarbij de relatie met het NPAO wordt afgewogen, maar een systematiek ontbreekt vooralsnog.	De link met Groningen-Noord/NPLV Groningen-Noord wordt niet altijd aangegeven. De raad heeft inmiddels het college opdracht gegeven om in stukken aan de raad de samenhang met Groningen-Noord en het NPLV Groningen-Noord te expliciteren.
Overzicht in ingezette middelen en bereikte resultaten	Aparte paragraaf in begroting en jaarrekening, maar nog niet ver ontwikkeld. Financiële stand van zaken bij halfjaarlijkse rapportages.	De raad heeft geen integraal overzicht van de middelen en resultaten uit de gemeentebegroting voor het focus-gebied. Samen Lelystad Oost is verspreid opgenomen, waardoor het inzicht in de financiële aspecten voor de raad ontbreekt.	Vanaf de begroting van 2026 zal er een aparte paragraaf worden opgenomen voor het NPAO. Daarnaast is het college voornemens om de raad twee keer per jaar over de financiële en inhoudelijke voortgang van het NPAO te informeren.	Raad krijgt GEEN overzicht vanuit welke programma's in de gemeente-begroting en jaarstukken middelen voor het focusgebied worden ingezet en hoeveel en met welke resultaten. De raad heeft het college inmiddels opdracht te gegeven een paragraaf over het NPLV Groningen-Noord in de begrotingscyclus op te nemen.

Volksvertegenwoordigende rol

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Bewonersparticipatie en rol van raad hierin	GEEN structuur voor rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma.	De rol van de raad bij bewoners-participatie in 'Samen Lelystad Oost' is momenteel beperkt tot het bijwonen van enkele bewoners-avonden, het brengen van een werkbezoek en het incidenteel stellen van kaders. Structurele betrokkenheid bij of actieve deelname aan participatie-processen kan verder worden ontwikkeld.	Nog geen structuur voor rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma. College heeft toegezegd via de raadswerkgroep burgerparticipatie of tijdens een werkbezoek daarover met de raad in gesprek te gaan.	GEEN structuur voor rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma. Concept-participatieverordening en participatiebeleid zijn ter inzage gelegd en in ontwikkeling. De raad heeft besloten bij toekomstige besluitvorming over wijk-vernieuwing en het NPLV Groningen-Noord na te gaan of (bewoners)participatie en inspraak op adequate wijze overeenkomstig de beleidsmatige en wettelijke kaders zijn meegenomen.

Overkoepelende aanbevelingen

De rekenkamers hebben de aanbevelingen uit hun afzonderlijke onderzoeken gebundeld en komen tot de volgende overkoepelende aanbevelingen voor de raad.

Lees verder >

Alle programma's staan aan het begin van een uitvoeringsperiode van 15-25 jaar. De aanbevelingen zijn erop gericht om vanaf het begin een stevige en duidelijke positie van de raad binnen de netwerksturing te realiseren.
De rekenkamers achten het daarom van belang dat alle aanbevelingen die de raad overneemt binnen een jaar worden geagendeerd en geïmplementeerd.
De rekenkamers zullen dit proces monitoren.

Rol

Bepaal een duidelijke rol binnen het programma en evalueer regelmatig of deze nog aansluit bij de veranderende doelen en ontwikkelingen.

- **Samen met belangrijke betrokkenen zoals de wethouder en programmadirecteur**
- **Op basis van sturingsmogelijkheden die de raad heeft binnen het netwerk, bijvoorbeeld via:**
  - Klankbordgroep
  - Raadsrapporteurs
  - Jaarlijkse beeldvormende sessie

Naar bijbehorende goede voorbeelden ›

Inzicht

Vraag het college om uitgebreid en structureel inzicht in de inhoudelijke en financiële voortgang van het NPLV, met resultaten, risico's en wijzigingen.

Bijvoorbeeld via:

- **Aparte paragraaf in de P&C-stukken**
- **Aparte notitie op raadsvoorstel als deze betrekking heeft op NPLV**

Naar bijbehorende goede voorbeelden ›

Informatiestroom

Bepaal welke informatie u wanneer en op welke manier wilt ontvangen.

✓ **Bepaal waarover u op de hoogte wil worden gehouden (evt. samen met experts)**

✓ **Bepaal op welke momenten u op de hoogte wil worden gehouden**

- Strategische langetermijn programma-agenda
- Schriftelijke/mondelinge vragen

Naar bijbehorende goede voorbeelden ›

Burgerparticipatie

Faciliteer en borg burgerparticipatie.

- **Stel de uitgangspunten voor participatie vast (evt. samen met experts)**
- **Laat een participatieplan opstellen**
- **Monitor of deze aanpak wordt toegepast**

Naar bijbehorende goede voorbeelden ›

Goede voorbeelden

Er zijn diverse manieren waarop een gemeente invulling kan geven aan het programma. Aan de hand van verschillende invalshoeken wordt u meegenomen in wat er al gebeurt in de vier gemeenten.

Lees verder ›

Sturi
Beko

Als raad is
nodig. Ook
vraagt om
instrument

Klankbordgroep NPLV van de raad van Heerlen

- De klankbordgroep volgt namens de fracties het NPLV intensiever.
- De klankbordgroe
- Leden hebben g
- College, prograr
  specifieke inforr
- De klankbordgr
- De klankbordgr
  ter plekke een be

ck krijgen over

matieavonden.

erkbezoek om

Aparte paragraaf in de begroting

NPLV Paragraaf in de heerlense begroting is te vinden via dit document op pagina 219 en 220.

De werkwijze van de klankbordgroep is experimenteel. Afgesproken is dat er regelmatig geëvalueerd wordt of de werkwijze aan de verwachtingen en behoeften van de raadsfracties voldoet.

Klankbo

Aparte paragraaf in begroting Heerlen ›

Bewoners / burgerparticipatie

Het betrekken van bewoners bij de uitvoering van het NPLV kan vele vormen aannemen.

- Inwoners in gesprek met raadsleden — Groningen
- Meedenkgroep bewoners — Arnhem
- ‘Frisse Wind’ ondersteuning bewonersideeën — Heerlen

Monitoring en kennisontwikkeling

Om de activiteiten én de resultaten te kunnen volgen, is monitoring en kennisontwikkeling van belang. Dit zijn voorbeelden ter inspiratie.

- Monitoring — Heerlen
- Website — Lelystad
- Academie voor Sociale Stedelijke Ontwikkeling — Heerlen
- Wijkacademie — Groningen

Netwerkend / samenwerkend in de wijk

Samenwerken en netwerken staat centraal in het NPLV en dit krijgt niet alleen vorm via de alliantie maar ook op veel andere manieren.

- **Wijkwethouder en gebiedsteams** — Groningen
- **Buurthub** — Lelystad
- **Van Wijken Weten** — Arnhem
- **Sterkere buurten** — Heerlen
- **Veel samenwerkingspartners** — Arnhem
- **Stratenaanpak** — Groningen
- **Doorbraaknetwerk** — Groningen

Overige voorbeelden

Naast de goede voorbeelden wat betreft de rol van de raad, zijn er ook veel goede voorbeelden wat betreft de inhoud van het programma.

Onderwijs

- Krant van de buurvrouw — Heerlen
- De Bovengrondse Vakschool — Heerlen

Wonen / leefomgeving

- Perspectief op Noord — Heerlen
- Verduurzaming woningen — Heerlen

Armoede

- Kansrijk Groningen — Groningen
- Schulden afkopen — Arnhem

Zorg

- Geboortezorg Flex — Heerlen

Veiligheid

- Sociaal Veilig — Heerlen
- Halt op school — Lelystad

Toekomstig onderzoek

Het NPLV is een meerjarig programma. De rekenkamers zullen dit programma blijven volgen en structureel onderzoek doen naar de voortgang.

Lees verder ›

Voorstel onderzoekslijnen

De vier rekenkamers zijn voornemens om iedere 2 jaar een onderzoek te starten. We houden daarbij rekening met een jaar vooronderzoek en afstemming en een jaar uitvoering van het onderzoek en rapportage aan de raad. Het volgende onderzoek zal starten in 2025. Naarmate de programma's langer in uitvoering zijn, zullen we meer nadruk leggen op de effectiviteit van de aanpak per thema. Meten van effecten is in de beginjaren en gezien de ambitieuze doelen voor weerbarstige problemen minder relevant.

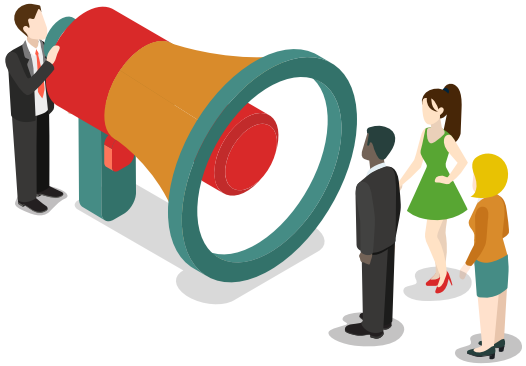
Mogelijke onderzoeksrichtingen

Voor het komende onderzoek 2025-2027 hebben we derhalve de volgende mogelijke onderzoeksrichtingen vastgesteld. Deze worden aan de raden voorgelegd, waaruit de rekenkamers een keuze zullen maken.

Monitoring

De monitoring van het programma (landelijk en lokaal): dekt dit in voldoende mate de doelstellingen en de thema's en geeft dit de raad de mogelijkheid om te sturen en te controleren?

Participatie

Vergelijking van de participatie aanpakken, effectiviteit van geïnitieerde participatie; communicatie over de aanpak en de effecten van het programma met bewoners.

Wonen

Op welke manier pakken de focusgebieden de verbetering van woningen en wijken aan (planning, financiering en uitvoering; de eerste resultaten)?

Samenwerkingen / Colofon

Deze vergelijkende rapportage is gebaseerd op de vier individuele rapporten van de verschillende rekenkamers. Deze rapporten zijn via de volgende links in te zien:

- **Heerlen** Bekijk >
- **Lelystad** Bekijk >
- **Arnhem** Bekijk >
- **Groningen** Bekijk >

Rekenkamer Arnhem

Gemeente Heerlen Rekenkamer

Rekenkamer Groningen

Rekenkamer Lelystad